MV. - 12-11-1980 L. 13.726/2.

ROYAUME DE BELGIQUE.

KONINKRIJK BELGIE.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Secrétaire d'Etat à la Région bruxelloise, le 10 octobre 1980, d'une demande d'avis, dans un délai ne dépassant pas trois jours, sur un projet d'arrêté royal "déterminant pour la région bruxelloise, les actes et travaux en voirie exonérés du permis de bâtir", a donné le 15 octobre 1980 l'avis suivant :

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, de 10e oktober 1980 door de Staatssecretaris voor het Brusselse Gewest verzocht hem, binnen een termijn van ten hoogste drie dagen, van advies te dienen over een ontwerp van koninklijk besluit "tot bepaling, wat het Brusselse Gewest betreft, van de handelingen en wegenwerken, die vrijgesteld zijn van de bouwvergunning", heeft de 15e oktober 1980 het volgend advies gegeven :

OBSERVATION PREALABLE.

La question de savoir si un permis de bâtir est requis pour des travaux de voirie fait l'objet de litiges en instance devant les cours et tribunaux de l'Ordre judiciaire.

Sans préjuger de la solution qui sera donnée par la jurisprudence à cette question, le Conseil d'Etat estime devoir émettre un avis sur l'arrêté en projet.

PREAMBULE.

L'alinéa 1er est superflu et doit être omis, la loi du 29 mars 1962 suffisant à donner un fondement au projet.

+

Le projet se fonde essentiellement sur l'article 44, § 2, alinéa 2, de la loi du 29 mars 1962. Il suffit, par conséquent, de viser cette dernière disposition dans les termes suivants :

"Vu la loi du 29 mars 1962 organique de l'aménagement du territoire et de l'urbanisme, notamment l'article 44, § 2, alinéa 2, modifié par la loi du 22 décembre 1970;".

Il n'est pas d'usage d'indiquer la date de l'avis du Conseil d'Etat.

EXAMEN DES ARTICLES.

Article ler.

I. Les travaux d'entretien sont expressément exonérés du permis de bâtir par l'article 44, § ler, 1. de la loi. Il est donc superflu de les reprendre dans l'arrêté en projet. Cette observation s'applique à diverses dispositions de l'article ler.

II. A propos de l'article 44, § 2, alinéa 2, de la loi, on peut lire ce qui suit dans le rapport fait au nom des commissions réunies de la Justice et des Travaux publics du Sénat (doc. parl. Sénat, sess. 1969-1970, n° 525, pp. 24 et 25) :

> "L'intention est de soumettre au permis de bâtir, le maximum possible d'opérations sauf à permettre au Roi de dispenser du permis à raison de leur minime importance certains travaux et actes. Ainsi pourra être contrôlée la plantation de pylônes, poteaux, dispositifs d'éclairage, l'installation de cabines métalliques par des services publics, mais la possibilité donnée au Roi de dispenser du permis préalable les travaux et actes de minime importance permettra d'éviter l'embouteillage des services de l'urbanisme par l'introduction d'un trop grand nombre de dossiers".

.../...

Suivant le rapport au Roi qui accompagne le projet :

"Le présent arrêté implique une interprétation de ce qu'on entend par travaux de minime importance".

Le rapport énumère ensuite, en termes généraux, divers critères qui ont été retenus pour dresser la liste figurant à l'article 1er du projet.

Il conclut qu'on peut présumer que les actes et travaux repris dans la liste ne portent pas atteinte au bon aménagement des lieux et rencontrent les critères d'importance précités.

Il va de soi que cette interprétation, pour demeurer conforme au sens usuel des termes employés dans l'article 44, § 2, alinéa 2, et aux travaux préparatoires de cette disposition, ne peut pas aller jusqu'à dénaturer la notion de travaux de minime importance.

Par exemple, les travaux de création d'installations d'évacuation des eaux, tels que égouts et collecteurs (article 1er, 1, b), ne pourront pas être considérés nécessairement tous comme des travaux de minime importance bien qu'ils figurent dans la liste.

Il appartiendra à l'Exécutif d'apprécier si, dans un souci de sécurité juridique, il ne conviendrait pas de limiter la liste aux travaux manifestement et dans tous les cas, de minime importance.

.../...

III. La liste que le projet tend à dresser est une liste d'exceptions à la règle générale qui exige un permis de bâtir. Ce caractère ne se concilie pas avec les mentions "etc." qui figurent à plusieurs endroits du projet.

+

L'article ler serait mieux structuré et rédigé comme suit :

"Article ler.-

§ ler. Un permis de bâtir n'est pas requis pour les actes de voirie et travaux en voirie suivants :

1° le renouvellement ou le remplacement des fondations ...;

2° la création, le renouvellement ...;

3° la pose, le renouvellement ...;

4° les petits travaux d'aménagement locaux ...;

5° les petits travaux de rectification de bordure ...;

6° l'établissement ou le renouvellement ...;

7° la déviation provisoire de circulations piétonnes ...;

8° les petits aménagements provisoires ... .

§ 2. Un permis de bâtir n'est pas non plus requis pour :

1° le placement, le déplacement ... :

a) de la signalisation ...;

b) de dispositifs de contrôle du stationnement ...;

c) de dispositifs de stationnement pour véhicules à deux

roues si la surface au sol réservée au parcage de ceux-ci n'est pas supérieure à 15 m2;

d) de dispositifs accessoires ...;

e) de tout mobilier urbain tel que bancs, tables et sièges, candélabres et poteaux d'éclairage, poubelles, bacs à plantations, abris, à condition que leur surface au sol ne dépasse pas 2,50 mètres;

2° l'établissement d'arbres et de plantations.

Ces actes et travaux ne sont exonérés du permis de bâtir que :

1. si les espaces réservés aux cyclistes demeurent totalement dégagés;

2. si les trottoirs conservent une largeur libre d'un seul tenant de :

   - la moitié de la largeur, s'il s'agit de trottoirs de plus de 3 mètres;
   - 1,50 mètre, s'il s'agit de trottoirs dont la largeur est comprise entre 2 et 3 mètres;
   - 1,20 mètre, s'il s'agit de trottoirs dont la largeur est comprise entre 1,60 mètre et 2 mètres;

3. pour les trottoirs dont la largeur normale est inférieure à 1,60 mètre, si aucun obstacle ne s'avance à plus de 30 cm de l'alignement et sur une hauteur de 2 mètres".

VOORAFGAANDE OPMERKING.

Over de vraag of voor wegenwerken een bouwvergunning vereist is, zijn rechtsgedingen aanhangig bij de hoven en rechtbanken van de rechterlijke orde.

Zonder vooruit te lopen op de oplossing die hieraan door de rechtspraak zal worden gegeven, meent de Raad van State advies te moeten geven over het ontworpen besluit.

AANHEF.

Het eerste lid moet als overbodig vervallen, daar de wet van 29 maart 1962 voldoende rechtsgrond oplevert voor het ontwerp.

+

Het ontwerp is in hoofdzaak gegrond op artikel 44, § 2, tweede lid, van de wet van 29 maart 1962. Het is dan ook voldoende naar deze bepaling te verwijzen als volgt :

"Gelet op de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedebouw, inzonderheid op artikel 44, § 2, tweede lid, gewijzigd bij de wet van 22 december 1970;".

+

Het is niet gebruikelijk de datum van het advies van de Raad van State te vermelden.

.../...

ONDERZOEK VAN DE ARTIKELEN.

Artikel 1.

I. Onderhoudswerken zijn uitdrukkelijk van bouwvergunning vrijgesteld bij artikel 44, § 1, 1 van de wet. Ze hoeven dan ook niet in het ontwerp-besluit te worden vermeld. Die opmerking geldt voor verscheidene bepalingen van artikel 1.

II. Met betrekking tot artikel 44, § 2, tweede lid, van de wet staat in het verslag namens de Verenigde Senaatscommissies voor de Justitie en de Openbare Werken (Gedr. St. Senaat zitt. 1969-1970, n° 525, blz. 24 en 25) te lezen :

> "De bedoeling is zoveel mogelijk verrichtingen aan de bouwvergunning te onderwerpen, wat niet verhindert dat de Koning sommige werken en handelingen, wegens hun geringe omvang, van de vergunning kan vrijstellen. Op die wijze zal de plaatsing van masten, palen, verlichtingsinrichtingen, metalen huisjes door openbare diensten kunnen worden gecontroleerd, maar daar de Koning de werken en handelingen van geringe omvang kan vrijstellen van een voorafgaande vergunning, zal daardoor een overbelasting van de diensten van de Stedebouw ten gevolge van de indiening van een te groot aantal dossiers, worden vermeden".

Het verslag aan de Koning bij het ontwerp vermeldt :

> "Dit besluit impliceert een interpretatie van wat onder werken van geringe omvang dient te worden verstaan".

Het verslag somt voorts in algemene bewoordingen, een aantal criteria op waarmede rekening is gehouden bij het opmaken van de lijst onder artikel 1 van het ontwerp.

.../...

Het concludeert dat de in de lijst opgenomen handelingen en werken vermoed kunnen worden de goede plaatselijke aanleg niet in het gedrang te brengen en te beantwoorden aan evengenoemde criteria inzake de omvang der werken.

Het spreekt vanzelf dat die interpretatie, wil ze de gebruikelijke betekenis van de in artikel 44, § 2, tweede lid, gebezigde termen ontzien en met de daaraan gewijde parlementaire bespreking in overeenstemming blijven, niet zóver mag gaan dat zij het begrip "werken van geringe omvang" gaat verdraaien.

Zo zullen bijvoorbeeld niet noodzakelijk alle werken voor de bouw van afwateringsuitrustingen, zoals riolen en moerriolen (artikel 1, 1, b), kunnen worden geacht "werken van geringe omvang" te zijn ofschoon zij op de lijst staan.

De Executieve dient uit te maken of de lijst, ter wille van de rechtszekerheid, niet beperkt dient te worden tot werken die kennelijk, en in ieder geval, van geringe omvang zijn.

III. De lijst welke het ontwerp bedoelt op te maken is een lijst van uitzonderingen op de algemene regel dat een bouwvergunning vereist is. Het gaat dan ook niet aan te werken met de vermelding "enz.", welke men op talrijke plaatsen in het ontwerp aantreft.

+

+ +

.../...

Artikel 1 zou beter gestructureerd zijn in de volgende redactie :

"Artikel 1.-

§ 1. Er is geen bouwvergunning vereist voor de volgende handelingen en werken aan wegen :

1° de vernieuwing of de vervanging van de funderingen ...;

2° de bouw, de vernieuwing ... ;

3° het leggen, de vernieuwing ...;

4° de kleine plaatselijke werken ... ;

5° de kleine rechttrekkingswerken aan boordstenen ... ;

6° het aanbrengen of vernieuwen ... ;

7° de tijdelijke omlegging van het voetgangers- ... ;

8° de kleine tijdelijke of proefaanleggingen ... .

§ 2. Er is evenmin een bouwvergunning vereist voor :

1° het plaatsen, verplaatsen of wegnemen van :

a) verticale verkeerstekens ... ;

b) controle-apparatuur voor het parkeren ... ;

c) parkeervoorzieningen voor tweewielers, als de voor het parkeren daarvan bestemde oppervlakte aan de grond niet meer dan 15 m2 bedraagt;

d) bijhorende inrichtingen ... ;

e) alle stadsmeubilair, zoals banken, tafels en stoelen, lantaarn- en verlichtingspalen, vuilnisemmers, bloem- en plantenbakken, schuilhokjes, op voorwaarde dat hun oppervlakte aan de grond niet groter is dan 8 m2 en dat ze niet hoger zijn dan 2,50 meter;

.../...

2° de bomenplanting en de groenaanleg.

Die handelingen en werken zijn enkel vrijgesteld van bouwvergunning :

1. wanneer de voor fietsers bestemde ruimten volledig vrij blijven;
2. wanneer de voetpaden een ononderbroken vrije breedte behouden van :
   - de helft van de breedte, als het voetpaden van meer dan 3 meter betreft;
   - 1,50 meter, als het voetpaden betreft waarvan de breedte tussen 2 en 3 meter begrepen is;
   - 1,20 meter, als het voetpaden betreft waarvan de breedte tussen 1,60 meter en 2 meter begrepen is.
3. wanneer, voor voetpaden waarvan de normale breedte minder is dan 1,60 meter, geen enkele hindernis meer dan 30 cm buiten de rooilijn uitspringt over een hoogte van 2 meter".

La chambre était composée de

Messieurs : P. TAPIE,
de Heren :

Ch. HUBERLANT,
P. KNAEPEN,

Madame : J. TRUYENS,
Mevrouw :

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. P. TAPIE.

Le rapport a été présenté par M. J. SALMON, auditeur.

LE GREFFIER - DE GRIFFIER,

J. TRUYENS.

De kamer was samengesteld uit

président de chambre,
kamervoorzitter,

conseillers d'Etat,
staatsraden,

greffier.
griffier.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. P. TAPIE.

Het verslag werd uitgebracht door de H. J. SALMON, auditeur.

LE PRESIDENT - DE VOORZITTER,

P. TAPIE.